

GRÅGÅSEN

4/ 2026/ Årgang 27

SENIORUDVALGET DOF KØBENHAVN

SENIORUDVALGET

Lene Rørdam	20232737	lene.roerdam@gmail.com
Flemming Kragh Hansen	40200345	flemming.kragh.hansen@gmail.com
Joan Klausen	51928836	joanklausen18@gmail.com
Grethe Wenzell	51229985	grethewenzell@webspeed.dk
Bjarne Andersen	40552314	bispe32@youmail.dk
Lis Geertz-Hansen	30132179	lis@geertz.dk
Jan Chr. Møllerup	39658767/40508487	f.mollerup@mail.dk
Arne Borg	40551160	valde@toftebo.dk

Seniorudvalget arrangerer årligt ca. 20 fugleture og 6 foredrag, fortrinsvis for DOFs ældre medlemmer. På vores ture har fuglene højeste prioritet. Vi lægger også vægt på et godt socialt samvær og nyder i øvrigt årets gang i naturen.

Som medlem af DOF kan du tilmelde dig Grågæssenes mailliste ved at sende en mail til Bjarne Andersen med oplysninger om navn, adresse, tlf.nr. og mailadresse.

Ligeledes kan du henvende dig til Bjarne, hvis du har adresseændringer eller hvis du ikke mere ønsker at stå på maillisten.

INDHOLD:

"Gættefuglen"	4
Grågæssenes sanghæfte	4
Gåsefjeren	5
Søborg sø i maj	7
Lille flagspætte	8
Tvillingefugle	12
Broget fluesnapper	13
Uartige tornskadeunger	15
Strømand	16
Ishøj	18
Sydvestsjælland	19
Åkulla	21
Falsterbo	27
Kommende foredrag	28
Kommende ture og foredrag	30
Afbestillingsregler	32

Citronsommerfugl på broget salvie

Foto: Michael Stoltze

Hvinand med ælling

Foto: Per Finn Nielsen

Drosselrørsanger

Foto: Britt Nielsen

Billedet af denne flotte fugl blev bragt i det sidste nummer af Grågåsen, som en ”gættefugl”, da ingen med sikkerhed ved hvad det er for en art.

Billedet er taget på Stevns d. 21. juni om morgenen af Britt Nielsen

Flere ”voksne” har budt ind. Der nævnes kæranger eller drosselrørsanger.

Der har været en lille diskussion om næbstørrelsen, som måske virker for spinkelt til en drosselrørsanger, men da fuglen drejer hovedet, kan det være svært at afgøre. Den lille bitte øjenring peger i retning af en kæranger, men lyset kan snyde. Vi mangler i den grad stemmen, som med lethed kunne afgøre det hele

Men der en majoritet for drosselrørsanger. Så der lander vi!!

Grågæssenes sanghæfte

Vi har længe talt om at renovere vores sanghæfte og det betyder i denne sammenhæng at nogle af sangene skal fjernes og nye skal sættes ind.

Har I forslag til sange, så send dem på mail til grethewenzell@webspeed.dk

Der foreligger så et større arbejde, som en lille gruppe Grågæs vil tage sig af.

GÅSEFJEREN

Af Birte Broberg

Min interesse for fugle er af forholdsvis ny dato i forhold til, hvis jeg havde fået den fra barnsben.

Jeg har, i den tid jeg kan huske, haft en interesse for dyr, der nok er grundlagt, når jeg som barn i 1950'erne var på ferie hos min mormor og morfar i Smørumovre – der dengang var en lille landsby langt ude på landet.

Min morfar lærte mig navne på flere af de almindelige fugle – lærke, der dengang var talrig, stær, gråspurv, musvit, svale og rødhals, der blev kaldt rødkælk.

De fugle, der sad og sang måske skjult af blade, var bare sangfugle og en ugle var en ugle, uanset hvilken. Det var landbrugsdyrene, der dengang især havde min interesse - køer, får, grise, men især heste.

En interesse, der har holdt ved siden jeg som 13-14-årig begyndte at ride, og som jeg lige siden har brugt en god del af min fritid på.

Hvornår startede min egentlige interesse for fugle så? Ja, den er nok kommet snigende lidt efter lidt. Jeg har i mange år fotograferet en del, i starten lidt af hvert, men efterhånden mest dyr. Tamdyrene og de vilde danske pattedyr har jeg rimelig styr på, men det gjaldt ikke fuglene.

En dag for vel ca. 15 år siden så jeg et opslag om en ørnetur til Skåne. Jeg tog afsted sammen med mand og nevøer, mest fordi vi syntes, at det kunne være sjove at se en ørn. Det var virkelig fascinerende at se en havørn ret tæt på og samtidig opleve guidernes engagement og viden både om fuglene og den natur, der omgav dem. Det blev nok vendepunktet for mig, og min interesse var vakt, men det kneb med at få tid til fuglene i det daglige.

Der skulle være tid til min hest og jeg havde et arbejde, som jeg holdt meget af. Jeg arbejdede i min egenskab af dyrlæge med dyrevelfærd i Fødevarestyrelsen med lidt lange arbejdsdage ind imellem og en del rejser, bl.a. i forbindelse med regelarbejde i Europarådet og EU og senest som dansk repræsentant i EU's Platform for dyrevelfærd og som koordinator og underviser ved EU-træningskurser i dyrevelfærd.

Fugleinteressen måtte derfor i en længere periode ofte nøjes med en tur i weekenderne en gang imellem, og et par virkelig gode fuglekurser med Luise og Per Ekberg. Jeg tog mig også tid til en fuglerejse eller to om året, bl.a. til Extremadura, Oman, Georgien, Catalonien, Øland, Gotland, Andalusien. Det var rigtig gode rejser, hvor jeg ud over de mange fugle også havde øje for landskaber og seværdigheder i de lande, vi besøgte.

Brushane/- høne, Søborg Sø

Foto: Birte Broberg

Det var først da jeg med udgangen af april 2025 med godt 11 års forsinkelse gik på pension, at jeg fik mere tid til min fugleinteresse. Jeg havde hørt om Grågæssene, og i forbindelse med et fuglekursus sidste år på Tisvilde Højskole fik Grethe inspireret mig til at deltage i Grågæs-arrangementerne, og det har jeg ikke fortrudt.

Jeg er så heldig at bo i Græsted, hvor der inden for ret kort afstand er flere gode

fuglelokaliteter. Mine favoritter er Hessemoseområdet i Gribskov, Solbjerg Engso, Harager Hegn og Søborg Sø. Jeg har i mange år gået tur ved Søborg Sø, som siden genopretningen begyndte, er blevet en rigtig god fuglelokalitet.

Melby Overdrev, Strødam Engso, Favrholt og Ruslands Bakker ligger lidt længere væk, men hører også til lokaliteter, hvor jeg holder af at gå ture og se efter fugle.

Det halvvandede år, der er gået, siden jeg gik på pension, har styrket min fugleinteresse, og jeg har lært en del, men jeg må også erkende, at jeg stadig har rigtig meget at lære. Derfor sætter jeg stor pris på det fællesskab og den vidensdeling, jeg oplever på fugleturene, både i regi af Grågæssene og DOF Nordsjælland.

Fiskeørn, Solbjerg Engso

Foto: Birte Broberg

Søborg Sø i maj.

Kjeld Olsen

Vi besøgte Søborg Sø fredag d. 8. maj 2026. Anledningen var et besøg fra Aarhus af et par ornitolog venner.

Vi deltog i Grågæssenes nordsjællandstur den 8. april 2026, hvor vi bl.a. besøgte Søborg Sø, så vi var på forhånd bekendt med lokaliteten. Grågæssenes tur var i bus, som blev parkeret ved Græsted Station Syd, hvorfra vi gik en ret lang tur til søen. På denne tur opdagede vi en lille P-plads, der var reserveret til jagtforeningen onsdag og torsdag. Denne P-plads ligger meget tættere på søen end den ved stationen, så den benyttede vi, da vi jo var der en fredag.

Vejret var fint forårsvejr med solskin og behagelig temperatur samt svag vind. Vi gik fra P-pladsen hen til dæmningen tværs over søen, som vi også gik på den 8.april.

Gul vipstjert

Foto: Kurt Sørensen

I modsætning til den dag
vrimlede det med fugle i
maj.

Allerede inden vi havde
nået dæmningen, så vi de
første gule vipstjerter. Det
så ud til at være trækdag
for fuglene. Vi stod og
beundrede de gule
vipstjerter, der så ud til at
være overalt.

Et sted var der en række
siv, hvor der sad 24 gule
vipstjerter. Nogle af
vipstjerneerne var ret lyse.

Videre langs dæmningen
var der en række småsøer
med et rigt fugleliv. Vi så
bl.a. 12 tinksmede og en
sortklire samt mange

ænder inklusive 3 atlingænder.

Vi mødte en lokal ornitolog, som kom der jævnligt og kunne fortælle meget om fuglelivet og dyrelivet. Vi så en lækat løbe på dæmningen og en ræv. Søen havde tiltrukket mange besøgende denne dag med det gode vejr. Vi besøgte senere også den nordlige del af søen, hvor der ligger resterne af gamle volde og Søborg Slotsruin.

Vi parkerede ved Søborg kirke, som også er interessant.

På sporet af Lille Flagspætte i Gribs Skov

Tekst og fotos: Per Ekberg

En lille trampesti fører gennem et åbent område med spredte rødgran og egetræer. På den ene side støder den op til et mangeårigt urørt område med mange døde træer, både stående og liggende. Det er i starten af juni, og som så ofte før, når jeg går på denne sti, er her stor diversitet af fugle. Et mylder af insekter og larver pusler rundt oppe i det nyudsprungne egeløv.

Når jeg står helt stille, kan jeg se høre hvordan det drysser ned oppe fra egeløvet, hvor larver og insekter gnaver og guffer i sig af egebladene. Det tiltrækker mange forskellige fuglearter, som nyder godt af dette spisekammer.

Både grå-og broget fluesnapper samt rødrygget tornskade sidder på eksponerede grene her og der, og flyver ud og fanger insekter, som er nemme at observere.

Sortspætte og stor flagspætte kalder i nærheden, og minsandten om ikke også vendehalsens sang høres, det kan minde lidt som lille flagspættes kald.

Atter en herlig dag i dette område.

På den sidste del af turen bliver jeg opmærksom på nogle svage tikkelyde, det lyder som spætteunger, men det er jo også tid for at stor flagspætte fodre sine store unger, som sidder højlydt og tigger på føde i redehullet.

Men der er noget ved de tikkelyde, som fanger min opmærksomhed, de forekommer svagere og måske også lidt hurtigere end stor flagspættes unger, men skyldes måske at de er længere væk. Det må undersøges og jeg bevæger mig mod lyden.

Det ser dog noget uvejsomt ud inde i området med mange liggende døde træer og tilmed fugtig bund. Jeg er kun kommet et lille stykke væk fra stien og står nu stille og skærper opmærksomheden. Jeg synes at se bevægelse i løvhænget lidt væk. Så, pludselig ud af ingenting kommer en lille flagspætte han med næbbet fuld af grønne og gule larver og lander på stammen 6 meter oppe på et

større dødt træ, som står lige foran mig.

Han bevæger sig en halv meter ned ad stammen, og sidder nu lige ved et lille cirkelrundt redehul, hvor en stor unge venter på mad. Hvor heldig kan man være.

En fantastisk oplevelse, men også meget overraskende, fordi jeg har gået på trampestien omkring 15 gange i dette forår, uden så meget som at høre eller se en lille flagspætte.

Lille flagspætte i Gribs Skov og øvrige Nordsjælland

Arten blev første gang i Danmark fundet ynglende i Nordsjælland i 1964 efter en invasion fra Sverige den foregående vinter.

I Gribs Skov blev det første ynglepar fundet i starten af 1970'erne, og har efterfølgende i mange år haft svært ved at etablere sig i skoven. Men fra midt i 1990'erne og frem til i dag er bestanden øget og synes nu at være stabil.

I dag er Gribs Skov kerneområde i Danmark for lille flagspætte.

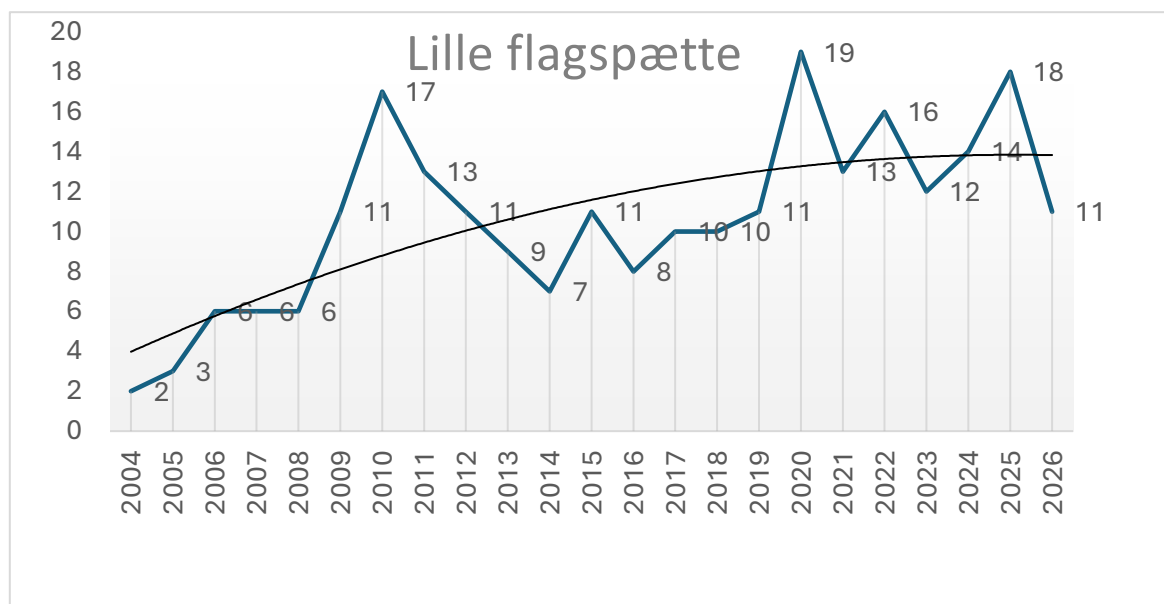
Det har taget mange år for arten at etablere en større fast bestand i Nordsjælland. Lille flagspætte har svært ved at overleve flere på hinanden følgende strenge vintre, som det var tilfældet i 1970'erne og 80'erne.

Efterhånden findes der ynglepar spredt i det meste af Nordsjælland, ikke mindst nord for København i Mølleå-systemet, hvor der er optimale områder med sumpskov bevokset med især rød-el. Her trives den tilsyneladende godt.

Hvornår er lille flagspætte mest synlig og hørbar

Fra midten af marts og frem til rugetiden, ses og især høres de territoriehævdende fugle, som kalder og trommer en del på det tidspunkt. (både han og hun trommer). Det er også på denne tid de mejsler redehul ud.

I rugetiden som starter omkring d. 10.-15. maj og 12-14 dage frem, er det meget svært at registrere småspætterne, da er de meget stille og ses kun meget lidt.

Bestandsudvikling for Lille flagspætte i Gribs Skov 2004-2026

Der kommer så en sidste chance for at høre og se spætterne fra først juni og frem til ca. 20. juni, hvor der er der unger i reden.

Når ungerne er store, kan de høres fra redehullet, når de tigger efter mad. Lyden minder lidt som stor flagspættes unger, men med en lidt svagere og hurtigere tikken. Forældrefuglene søger ofte føde højt i egeløvet, og er her svære at finde, men ses ofte flyve over et åbent område i skoven, med føde i næbbet, på vej til ungerne i reden.

Det ser i øvrigt ud til at lille flagspætte har tilpasset yngletiden til egens udspring, fordi på dette tidspunkt er der overflod af larver og insekter i egeløvet, som er let tilgængeligt at opfostre ungerne med.

Om sommeren efter yngletiden og sensommer/efterår ses de mere tilfældigt på mange biotoper spredt i skoven. Lille flagspætte tilslutter sig ofte de såkaldte mejse-tog, hvor mejser, sangere, træløbere med mere samler sig i flokke og bevæger sig gennem skoven på jagt efter føde.

Store og spændende naturoplevelser med lille flagspætte

I lille flagspættes territorium i den tætte næsten urørte skov kan man få mange særlige og medrivende oplevelser.

Det kan i nogle tilfælde være særdeles vanskeligt at komme ind i de områder, hvor lille flagspætte vælger at placere sin rede, visse steder nærmest uigennemtrængelig skov, som har ligget urørt i 70-100 år. Det er ofte områder hvor træerne står meget tæt, og med mange døde såvel stående som liggende træer, og tilmed på fugtig bund.

Gennem årene har det givet mig god viden, og ikke mindst givet mig mange spændende og mindeværdige oplevelser inde i disse spændende områder. Jeg har oplevet rugende skovsneppe og

set den med små unger, rugende krikand midt på skovbunden, og de seneste år har jeg truffet på rugende trane inde i den tætte skov med våde områder.

I dette tætte og uforstyrrede område findes en del pattedyr. En fast bestand af krondyr ses. De senere år er bæveren også kommet herind og skaber god variation med de mange overgnavede

træer. Skovmåren ser jeg også med mellemrum.

Når jeg sidder og studerer lille flagspætte mejsle sit redehul ud, har jeg ved flere lejligheder set både broget- og grå fluesnapper "stjæle" et nyudmejslet hul fra lille flagspætte.

Til sidst og måske knap så opmuntrende, har jeg flere gange gennem årene iagttaget, hvordan stor flagspætte hakker sig ind og tager lille flagspættes unger. Den hakker sig ind fra bagsiden af hullet og kommer derved ind til redekammeret, hvor den så fisker ungerne ud. Det er en forholdsvis let sag at hakke ind til redekammeret, da redehullet ofte er i et dødt træ, som er blødt og porøst.

Bestanden af stor flagspætte i skoven er stor, omkring 500 par, hvorvidt det påvirker bestanden af lille flagspætte, er det vanskeligt at sige noget om. Men foreløbig er lille flagspætte stadig i fremgang i Nordsjælland.

Afsluttende bemærkning

Efter mere end 40 års beskæftigelse med fuglene i skoven må jeg konstatere, at lille flagspætte helt klart indtager en af topplaceringerne for fugle, der er meget vanskelige og tidskrævende at finde som ynglefugle.

Der er nogle år, hvor jeg ser dem i et utal af områder i skoven, og tænker nu har jeg vist styr på de småspætter.

Andre år er de som sunket i jorden, og jeg ser kun få, men så viser det sig alligevel, at de er på de egnede og gode yngle-områder.

Tvillingefugle: Svaleklire og tinksmed

Måske ikke, men de ligner hinanden til forveksling.

Af Grethe Wenzell

Svaleklire

Foto: Finn Carlsen

Svaleklire kendetegn: virker sort/hvid på afstand. Kraftigere med kortere ben, længere næb og mere kontrastrig end tingsmeden, fåmælt, kulsorte undervinger, vipper med halen.

Tinksmed

Foto: Finn Carlsen

Tinksmed kendetegn: Helhedsindtryk mørk/lys, i forhold til svalekliren er den slankere og lysere brun med større, lyse pletter på oversiden, længere ben, mere gracøs og mere snakkesalig. lyse undervinger.

Et fluesnapperpars travle sommer

Tekst og fotos: Torkild Kristensen

På en dag i begyndelsen af maj flyver en lille, køn og livlig fugl rundt og synger i et lidt afsides beliggende område i Jægersborg Dyrehave. Stedet er en lysning, omgivet af høje bøge og ege. Midt i lysningen står et par døde træer med mange sprækker og gamle spættehuller.

Fuglen er en broget fluesnapperhan, netop ankommet efter den lange rejse fra tropisk Afrika.

Den fremviser en elegant sort og hvid fjerdragt med to hvide pandepletter og en længde fra næbspids til halespids på kun omkring 12-13 centimeter.

Hvad den ikke har i størrelse, har den til gengæld i energi og livlighed.

Lige ankommet fra Afrika

Den flyver rastløst omkring og jager insekter i trækronerne, indimellem syngende højt og rytmisk.

Den tager sig også tid til at undersøge hullerne i de døde træer ved at stikke hovedet ind i dem - det ser ud, som om den planlægger et eller andet.

Nogle dage senere sidder den tæt ved et af de døde træer, og det virker, som om dens sang er særligt høj og inderlig.

Årsagen afsløres, da et næb, efterfulgt af et hoved med et par store øjne, dukker frem fra et af hullerne.

Hannen har fået sig en mage, og hun er nu i gang med at udvælge et egnet redehul.

Hendes fjerdragt er i diskrete brunlige farvetoner.

Travlhed ved redehullet

En lækkerbissen til ungerne

Efter et stykke tid ses hunnen kun sjældent.

Hun er begyndt at lægge æg og ruge inde i det udvalgte redehul (som sidder højere oppe på stammen end det, hun først kiggede på), og kommer nu kun ud kortvarigt for at fouragere og i naturens ærinde.

Hannen opholder sig for det meste i nærheden, og

hvis en bogfinke eller en anden fugl kommer for tæt på redetræet, genner han den væk. Det hænder også, at han afleverer et insekt eller en larve til hunnen inde i redehullet.

Et par uger senere indtræffer en omvæltning. Hunnen er kommet ud, og lige som hannen har hun nu lynende travlt med at fange insekter og larver, der straks bringes ind i redehullet. Parret har fået unger, det drejer sig nok om 5-6 stykker, som i løbet af det næste par uger vokser hurtigt og er glubende sultne.

Forældrene har så travlt med at fodre ungerne, at den ene nogle gange ankommer til redehullet, før den anden er kommet ud. Den sidst ankomne må så på kolibri-facon holde sig svævende på svirrende vinger i et par sekunder, til den første flyver ud.

Således går der 15-16 dage, men en morgen omkring Sankt Hans er alt blevet stille omkring redetræet.

Ungerne er fløjet af reden og færdes nu sammen med forældrene skjult oppe i træernes kroner. De er afhængige af forældrene i endnu godt en måneds tid, inden de alle sætter ud på den lange tur til Afrika.

Hvad enten det skyldes forhold herhjemme eller i de

Hun med nyudfløjene unge

afrikanske overvintringsområder, har broget fluesnapper i de senere år været i betydelig tilbagegang. Herhjemme kan det skyldes nedgang i insektmængden eller mangel på naturlige redehuller og opsatte redekasser (som den også gerne benytter).

Der er således ekstra god grund til at glæde sig, hver gang de små, charmerende fugle har ynglesucces.

Uartige tornskadeunger

Tekst og fotos: Torkild Kristensen

De rødryggede tornskader har også travlt med at sørge for deres fem unger, der bliver madet med mange forskellige slags insekter.

Hvis ungerne synes, der går for lang tid mellem hver fodring, giver de en "venlig påmindelse" ved at nappe forældrene i benene eller halefjerene. Det hjælper de fleste gange.

Strømand

Af Grethe Wenzell

Jeg mødte dem første gang på turen i Island i juni måned i år i dalen øst for Adaldal som hedder Reykjahverfi, hvor en lille å kommer løbende ud fra højlandet. Det er et klassisk ynglested for strømand.

Min første oplevelse var tre strømænder på stribе, fuld fart, ført viljeløst af strømmen, ja, sådan så det ud.

Jeg tænkte: Hvordan skal det gå dem? De har vist brug for hjælp.

Men nej, de havde styr på det, havde det vist sjovt, som var de en tur i vandrutsjebanen.

De var tilsyneladende ret uberørte af vores tilstedeværelse. Vi var en gruppe på 14, hvoraf der var en del fotografer, som på trods af deres lange teler gerne vil tæt på, så det let kan komme til at ligne en belejring, men strømænderne fandt sig i det.

De var rigtig sjove at iagttage, de er gode svømmere, boltrede sig i strømmen, bevægede sig hurtigt og med stor smidighed i det turbulente vand, hvor de dykkede ned til bunden efter føde, (som består af insekter, myggelarver, muslinger, fiskeæg, krebsdyr, orme og snegle).

Strømand han og hun

Foto: Jette Bjerregaard

De har en glat tætsiddende fjerdragt, der kan indeholde meget luft. Det isolerer kroppen i det kolde vand, luften får dem samtidig til at flyde ovenpå som en korkprop.

Vi så ænderne på et velvalgt tidspunkt, hvor både hanner og hunner var til stede, for hunnerne var ikke startet på at ruge endnu. De har deres velcamouflerede rede på jorden i nærheden af vand. Når hunnerne er godt inde i rugeperioden, forsvinder hannerne fra ynglestedet. De tager ud mod kysterne, hvor de fælder deres svingfjer, mens hunnerne passer ællingerne indtil de er flyvefærdige.

Strømanden yngler ved vandløb i Nordamerika, det vestlige Rusland, Grønland og Island. Den er en kortdistancetrækker, der overvintrer ved kysten, derfor ses den sjældent i Vesteuropa. Den er aldrig truffet i Danmark

Strømænder hanner

Foto: Finn Carlsen

De samles i små flokke på klippekysten om vinteren.

På engelsk hedder strømmanden Harlekin duck, som refererer til hanens udseende. Dens navn stammer fra en figur fra traditionel italiensk komedie og pantomime. Vi kender Harlekin fra Pantomimeteatret i Tivoli.

Strømand hun

Foto: Finn Carlsen

Hunnen er mindre end hannen, er ensartet brun med tre karakteristiske pletter i ansigtet.

Onsdag d. 5. august kør-selv-tur til Vallensbæk og Ishøj Strandenge

Tekst og fotos: Bjarne Andersen

Vi var 25 grågæs der trodsede en vejrudsigst, der lovede lidt regn, og mødtes på Arkens parkeringsplads kl. 10.00.

Problemet viste sig at være, at der er flere parkeringspladser, så vi stod 8 på den ene og 17 på den anden.

Vi samledes og gik til nordspidsen af landtangen, som dog var fuglefattig.

Herfra gik vi mod syd og fik undervejs jernspurv, grønirisk, løvsanger og mange større samt lille ildfugl (sommerfugl).

Tanken var at gå til Oscar under broen (en af Thomas Damgårds trolde af genbrugstræ), men man blev enige om at spise frokost og så gå til strandengen, der heldigvis havde fået vand.

Her så vi fra stien ved fugleplatformen, bl. a. odinshane, sortklire, hvidklire, brushane, lille kobbersnepe, alm ryle, vibe, tinksmed, bramgås, canadagås, grågås, fiskehejrer, rovterne, splitterne og fjordterne.

Udsigten fra platformen var god med solen i ryggen.

Kl. 13.15 sagde vi farvel og gik til bilerne. Vi kom op på 34 arter i solskin.

Hvis man kommer alene, er der typisk parkeringsmulighed ved campingpladsen inden man når Arken.

Sydvestsjælland 26.8.2026

Af Flemming Kragh Hansen

Ved min afgang fra Østerbro klokken 6 trak tågen ind fra havnen, og på vejen ned over Sjælland var der tågebanker, men de blev brændt af, og solen skinnede resten af dagen. Humøret var højt i Ballerup ved afgangstid klokken 7, hvor 36 deltagere entrede bussen med Jacob ved rattet.

Der havde været fine observationer på Dofbasen fra Lejodde og Lejsø de foregående dage, så vi vidste der måtte være vand, hvad der også var. Kruusesminde, området mellem Storebælt, motorvejen og Muskelsvindfondens ejendom Musholm, er i 2024 overtaget af Slagelse kommune og Den danske Naturfond, og naturgenopretning er på vej, bl.a. med afgræsning.

Vi stod på række, men ikke i geled, med solen i ryggen, og lod teleskoperne gøre arbejdet, der var hele tiden nyt at se, de mange forskellige arter vadefugle flyttede sig, og talrige grågæs kom flyvende ind. En stor flok hejler, 500 +, der stod helt stille var et flot syn, herudover flotte dobbeltbekkasiner frit fremme på vadefladen, og enkelte sandløbere.

Derefter gik turen til Stignæs havn og den nærliggende skov, Stignæs skuffede igen som træklokalitet. Enkelte våger blev set, en rød glente og et par spurvehøge var alt.

Frokosten blev indtaget ved borde-bænkesæt på Bisserup Havn. Stig gav en lille en, meget værdsat!

Af fugle sås flere små lappedykkere og en småspove, som desværre ikke alle fik set.

Svaleklire

Foto: Finn Carlsen

Sidste stop var Bjørnebæk sø, hvor vi stadig havde solen i ryggen. Her var havørne, 2 gamle fugle og en ungfugl kunne ses på lang afstand i teleskoperne, men senere viste det sig, at der i næsten samme synsfelt sad en havørn i toppen af et træ, væsentligt tættere på.

På søen var ænder i eklipsedragter, dagens sølvhejre og vadefugle, bl.a. tinksmed og svallekliire.

Bjørnebæk Sø

Foto: Frank Have

Lumumbaen blev nydt ved havet, på stenene, mellem de blomstrende bukketornsbuske.

På hjemvejen registrerede vi omfanget af den invasive gulblomstrende canadiske gyldenris, der er meget talrig langs motorvejene i Storkøbenhavn. Retur i Ballerup godt 16.30, med 60 arter på tasken, efter Bjarnes optælling.

Canadisk gyldenris (fra nettet). Regnes for at være invasiv.

Men der findes en alm. gyldenris, som ikke ses så ofte, i den danske fauna.

Har nogen et billede af den?

Turen til Halland 7. til 10. september 2026
Mandag d.7. september 2026

Af Anne Holgersen

Vores chauffør på turen var denne gang Alan. Vi kom afsted kl.7 som vi plejer, spændte på en dejlig tur til Halland. Første stop var på overfarten Helsingør-Helsingborg.

Vejret var let overskyet med næsten ingen vind.

Halland har mange gode fuglesteder op langs hele kysten- med rigtig fine strandenge, vådområder og lavvandede strande. Så det var jo særligt vadefugle og kystfugle der var dagens fokus.

En times tid kørsel fra Helsingborg kom vi til naturreservatet **Trønninge enge**.

Trønninge enge ligger lige syd for Halmstad og er et vådområde med to fugletårne. Vigtigt sted både for ynglende fugle, men også som rastested for trækfugle. Siden 2008 har Lensstyrelsen gjort meget for at forbedre området med afgræsning, rydning af buskads og ved at styre vandniveauet. Siden 2019 har man også haft jagt på ræv, grævling, mink og vildsvin. Rævene er stadigvæk den største trussel mod fuglenes æg.

Lige da vi kom ud og fik ”spanat av ”området, tænkte jeg, at der ikke var meget andet end gæs.

Men da først kikkerter og scop kom op væltede det jo frem med dejligheder. For mig var dagens og stedets perler en odinshane som sås mega tydeligt og en meget fin hvidklire som også sås flot.

Odinshane

Foto: John Kristensen

Odinshanen fes rundt og kom også op på land. Rovfugle var der også, rødglente, musvåge, rørhøg.

En nuttet lille dværgfalk sad på jorden - helt stille.

Næste stop var **Morups Tånge** (tange). Det var klaret op og solen var bag et tyndt skydække. Fin udsigt ud over strandengen mens vi spiste frokost. En del modlys ud over havet drillede lidt, men vi så både stenvender, sandløber, stenpikker på vejen fra fyret hen over engen. I en vig med lavt vand var der ryler i massevis og præstekraver. En speciel formet sten stod helt skulpturelt og ragede op på engen.

Sidst på eftermiddagen ankom vi til Åkulla Outdoor Resort. Jeg havde håbet på et værelse med søudsigt - og det fik jeg! Sikke et skønt og hyggeligt sted. Et par grågæs tog sig en dukkert i søen. Vi fik vildsvin til aftensmad! Så lækkert.

Vi kom op på 59 arter allerede dag 1. **Dagens fugl var odinshanen**

Tirsdag 2. dagen

Af Peter Rørdam

Efter en fin morgenmad på Åkulla Outdoor Resort kørte bussen kl. 8.30 de ca. 100 km til Stormossen. Det er et ca. 74 kvadratkilometer stort moseområde- nærmest hængemose. Det er et vigtigt yngleområde for traner.

Fra fugletårnet fik vi set fiskeørn, silkehejre, rørhøg, tårnfalk, bynkefugl, lærkefalk og ravn. En noget afkræftet elg gik rundt omkring 100 m fra tårnet.

I nærheden af naturrummet var der sat foderhuse op, hvorfra musvit, blåmejse og træløber lod sig beskue. Et egern tog også godt fra sig.

Vi kørte videre til Draven, hvor vi spiste frokost, som kun bestod af en enkelt bolle til hver og et surt æble. Der var heller ikke nogen drikkevarer med, så det var godt at Alan (Jacobs afløser) havde forsyninger parat.

Ved Sandvik Kyrka

Foto Flemming Kragh Hansen

Draven har været naturreservat siden 1993, da sangsvaner begyndte at yngle der. Vi så fra det høje fugletårn over 20 traner, et par lærkefalke, 2 havørne, mange pibeænder, spidsand, mudderklire.

Herefter kom vi til Sandvik Kyrka, som ligger ved Fegen Søen. Der var meget lavvandet i søen, hvilket måske var årsag til at vi ikke fik den forventede lom at se. Det fortalte personalet der passede kirkegården.

De var i øvrigt meget venlige og sørgede for at toiletterne blev åbnet.

Vi nød lumumbaen til Gurlis kage.

Hvad frokosten manglede, blev der kompenseret for med rigtig fin aftensmad: kogt/dampet ørred.

Onsdag. 3. dagen på en fed fugleferie

Af Grethe Wenzell

Morgenudsigt fra Åkulla Outdoor Resort

Foto: Susanne Paltorp

Det havde regnet hele natten. Vi vågnede op til stille vejr og et fascinerende syn over søen. Målet for denne dag var Getterön med Lene som turleder.

Undervejs til øen fortalte Lene bl.a.:

Getterön ligger ved Varberg nord for havnen. Frem til begyndelsen af 1900-tallet var den en bjergrig ø, præget af landbrug, fiskeri og spor helt tilbage til bronzealderen. I 1936 blev det smalle sund mellem øen og fastlandet fyldt op og det dannede en nordlig og en sydlig vig og forvandlede permanent Getterön til en halvø.

Da Varberg havn blev udvidet, gravede man mudder op fra bunden og tippede det i den nordlige vig. Det næringsrige mudder dannede et lavvandet vådområde. Sammen med ferskvand fra den nærliggende Himleå skabte det de perfekte betingelser for et enormt rigt plante- og dyreliv.

Området blev udpeget som naturreservat i 1970 og i dag er det også beskyttet under det europæiske natura 2000-netværk.

Vi kørte til den nordlige del af halvøen og der blev afsat tid til at gå på opdagelse i det smukke kuperede terræn. Det gav nu ikke mange fugle, så vi kørte tilbage mod naturrummet. Før vi nåede frem, gjorde vi et ophold i et fugleskjul og her var fugle:

Ureglerlige ryler, der hele tiden fløj op og flyttede sig, sandløbere, som levede op til deres navn og pilede rundt. Vi var så heldige, at Ulla fik øje på 3 skestørke (begejstringen var stor) og så så vi 2 strandhjejler, der afslørede sig ved at løfte vingerne, så man kunne se de sorte armhuler, elegante klyder, 2 havørne, brushøns m.m. - 1 times obs gav mange fugle.

Videre til Naturrummet, et besøgscenter, som ligger i kanten af naturreservatet, med udstilling, butik og cafe. Vi brugte tid her, før vi spiste den medbragte frokost og derefter var der mulighed for at besøge de forskellige fugleskjul og udsigtstårnet, som gav et fint udsyn over hele området.

Fra et af skjulene blev der set sortterne, hvidklire og rødben på klos hold, Før vi kørte tilbage til hotellet, mødtes vi over lumumba og Lenes dejlige kage med pistacienødder.

De der kom først, fik en ekstra gevinst: En vandrikse der for ud og ind mellem sivene

Vandrikse og sortklire

Fotos: Arne Borg

Vi nåede hjem så der var tid til en tur med trækfærgen, hvor de stærke kvinder trådte i karakter.

Turen gik over til øen, som vi kunne se fra hotellet.

En spændende ø, som levede et liv helt på naturens præmisser, træstammer i alle faser før tilintetgørelse, heraf et rigt insektliv og svampe.

Svampe-appen blev brugt flittigt.

Trækfærgen på vej

Foto. Flemming Kragh Hansen

Imens blev der kratlusket i området omkring søen. Kjeld og Arne nåede søen rundt og kunne også berette om mange svampe - men der var ret fugletomt.

De badeglade nåede en svømmetur i den tebrune sø før fuglelisten blev gennemgået, her blev der bl.a. talt om aggressive gedder i søen, - om det var til ”ære” for de badende, er ikke let at vide

Vi sluttede igen dagen af med et delikat aftensmåltid på hotellet.

Peter takkede kokken for de skønne aftensmåltider: Hurra, hurra, hurra – maden den var bra.

Torsdag 4. dagen

Af Birgit Jacobsen

Hjemrejsedag: ”Den dejligste dag i 100 år”. Den står ikke i vores sangbog, så det blev i stedet ”Septembers himmel er så blå”.

Inden bussen kørte, havde Lis set 50 traner i luften og Arne havde hørt en grønspætte. men den kom ikke med på listen, for ingen andre havde hørt den.

Første stop var Mårups Tånge, som nogle svenske fuglekiggere havde anbefalet. Her sås få nye arter som splitterne, blisgås, bomlærke og gråspurv.

Der banes vej for bussen

To vittige hoveder på Facebook:

Flemming: Når bussen med grågæs skal frem til Hovs Hallar er trafikafmærkningerne kun vejledende

Jesper: Det er det man kalder allemandsret!!

Foto: Flemming Kragh Hansen

Sidste stop var Hovs Hallar, hvor vi spiste frokost og så sule.

Inden vi kørte mod færgen i Helsingborg, fik vi lumumba og spiste de tiloversblevne medbragte kager. Vi så i alt 95 arter og det var netop hvad Birgit havde gættet.

Tusind tak for en fantastisk tur.

Hovs Hallar

Foto: Gurli Hartmann

Bustur til Falsterbo onsdag den 23. september 2026

Af Lis Geertz-Hansen

Vejret var stille, det var let overskyet og temperaturen behagelig for årstiden.

Vi gjorde vores sædvanlige stop ved Skånegården, inden turen gik videre til Golfbanerne med stop ved Annas Bageri for at indkøbe de sædvanlige kanelbullar.

Vi pakkede vores rygsække, tog skoperne på nakken, og inden vi startede vores gåtur til Nabben havde der været en del spurvehøge, glenter og en enkelt nøddekrige på himlen. Det lovede meget godt for en god trækdag ved Falsterbo.

Ret mange småfugleflokke satte kurs mod syd, mens der hele tiden var rovfugle på himlen. Flest røde glenter. De sædvanlige vadefugle viste sig også ude på Nabben samt ænder og de sædvanlige skarver, som altid holder vagt på Sveriges sydvestligste pynt.

Pludselig blev vi adviseret af dagens svenske observatør om at en steppehøg var på vej ud mod os. Dejligt at få den fine fugl på listen.

Efter opholdet på Nabben kørte vi til Ljungen, hvor der også var pænt med rovfugle, musvåger, glenter og spurvehøge.

Pludselig var der en ørn i en af skruerne. Det var en lille skrigeørn, som også

Ljungen

Foto: Flemming Kragh Hansen

havde været observeret dagen før, og som tilsyneladende havde overnattet i Falsterbo. For mange var det dagens clou med steppehøg og nøddekrige på de næste pladser.

Vores sædvanlige gåtur gennem skoven gav ingenting til fuglelisten.

Vi sluttede vores tur ved Skanør Kirke og Borgbanken, samt ved broerne over Flommen. Her kommer skoperne rigtig til deres ret. Der var en del dobbeltbekkasiner, hjejler, ryler og viber. Inden lumumbaen blev serveret kom der lige 16 traner forbi.

En af de bedre trækdage for Grågæssene ved Falsterbo. Vi rundede 68 arter.

**Onsdag d. 21. oktober kl. 13.00 på Vanløse Kulturstation.
I fodsporene på David Attenborough i paradisfuglenes rige
Foredrag ved Stig Jensen (Entré: 50 kr.)**

Naturformidleren David Attenborough fyldte tidligere på året 100 år. Han har om nogen sat naturformidlingen på dagsorden. Faktisk anvendes betegnelsen Attenborough moments i rejsebranchen for helt unikke naturoplevelse.

King Bird of Paradise

Foto: Stig Jensen

For mig var oplevelser i Ny Guinea med spillende paradisfugle indlysende Attenborough moments og derudover besøgte jeg steder og var sammen med folk der hjalp Attenborough med at finde og filme paradisfugle.

Udgangspunktet for foredraget er en netop overstået rejse til Vest Papua, hvor paradisfuglene var det ultimative trækplaster og eventyrlige.

Derudover vil jeg berette om naturen, vilde pattedyr og flinke mennesker i dette sjældent besøgte hjørne af verden.

**Onsdag d. 11. november kl. 13.00 på Vanløse Kulturstation
Sommerfugle i natur og kultur
Foredrag ved Michael Stoltze (entré: 50 kr.)**

Michael Stoltze er biolog og ph.d. i sommerfugle.

I foredraget fortæller han om sin passion og sit liv med sommerfuglene. Via en billedstorm på række dykker han ned i deres univers og beretter om alt det, sommerfugle kan, om deres krise og om, hvordan kampen for deres eksistens også er en kamp for vores egen eksistens.

Alm. Blåfugl i parring

Foto: Michael Stoltze

Under foredraget bliver der vist eksempler på udvalgte arters biologi, adfærd og tilpasninger, deres forvandling og deres livsvilkår i Danmark. Der bliver også fortællinger om, hvad man kan gøre for at få dem tilbage i både haver og den vilde natur.

Onsdag d. 9. december kl. 13.00 på Vanløse Kulturstation
Vidunderlig natur med fokus på fuglene
Foredrag ved Per Finn Nielsen (Entré: 50 kr.)

Jeg vil indledningsvis fortælle lidt om min tilgang til naturfotografering generelt.
Jeg vil gå lidt dybere i min dokumentation af fugleadfærd, og vise eksempler på forunderlig adfærd.
En lille pause, og så vil jeg vise min naturdokumentar fra Nationalpark Kongernes Nordsjælland.
(45 min.)

Hvinand under vand

Foto: Per Finn Nielsen

Filmen følger et kalenderår,
primært i området omkring
Esrum Sø, med hvinanden som
den røde tråd.

Der slutes af med spørgsmål

Onsdag d. 6. januar kl. 13.00 på Vanløse Kulturstation
Besøg i Cuba
Foredrag ved Henrik Haaning Nielsen (Entré: 50 kr.)

Cuba er et fantastisk land med smuk natur og mange endemiske fuglearter

F.eks. Bee Hummingbird,
verdens mindste fugl, Cuban
Trogon, Cuban Tody, Zapata
Wren og mange andre, og de ses
i et skønt mix af mængder af
vandfugle og amerikanske
vadfugle og amerikanske
sangere.

Henrik Haaning Nielsen var i
marts 2025 på en rejse dertil, og
det blev til en masse oplevelser i
blandingen af smuk og
spændende natur, lækkert klima,
gamle biler, smukke
kolonibygninger, nogle af
verdens smukkeste sandstrande
og glad salsamusik.

Cuban Tody

Foto: Henrik Haaning Nielsen

Grågæssenes ture og foredrag, oktober 2026 – marts 2027

Tilmeldinger: Husk at hver tur skal indbetales for sig. Vælger du at melde dig til flere ture samtidig, skal det ske på hver sin overførsel

Databeskyttelse: Hvis du ikke ønsker at blive afbildet i Grågåsen eller Grågæssenes facebookside, må du give besked pr. mail til Seniorudvalget: seniorudvalget@outlook.com

Ture: Hvis du har behov for kørelejlighed i forbindelse med turene i egen bil, er du velkommen til at kontakte Grethe Wenzell (mobil 51229985)

Turledere: Bjarne Andersen (4055 2314), Flemming Kragh Hansen (4020 0345), Joan Klausen (5192 8836), Lene Rørdam (2023 2737), Lis Geertz-Hansen (3013 2179)

Hvis du i sidste øjeblik forhindres i at deltage i en bustur, bedes du kontakte Jan Chr. Møllerup eller en af turlederne, så vi ikke står og venter på dig.

Onsdag den 7. oktober kl. 10.00 – 14.00.

Tur i egne biler til Ganløse Ore – dette er umiddelbart den sidste af ”Årets gang i Ganløse Ore”. Vi mødes på parkeringspladsen Farumvej 90, Stenløse og går en tur i området.

Onsdag d. 21. oktober kl. 13.00- 15.00.

Oplevelser i Ny Guinea (se mere på side 28)

Foredrag på Vanløse Kulturstation ved Stig Jensen. Entré: 50 kr.

Onsdag den 4. november kl. 7.00 – 17.00.

Ørnetur til Skåne. **Husk billedlegitimation.**

Vi kører fra Ballerup Rådhus og samler op ved Terminal 3 i lufthavnen, hvorefter vi kører til Sverige. Indbetal kr. 360,00 på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF København, Seniorudvalget senest den 15./10. Husk at anføre hvis du stiger på ved Terminal 3. Efter den 1./11. kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup (4050 8487).

Onsdag d. 11. november kl. 13.00 -15.00.

Sommerfugle i natur og kultur (se mere på side 28)

Foredrag på Vanløse Kulturstation ved Michael Stoltze. (Entré: 50 kr.)

Onsdag den 25. november kl. 10.00 – 14.00.

Tur i egne biler til Søborg Sø.

Vi mødes Ørbakkevej 51, Græsted på skytteforeningens parkeringsplads.

Onsdag d. 9. december kl.13.00 -15.00.

Vidunderlig natur med fokus på fuglene (se mere på side 29)

Foredrag på Vanløse Kulturstation ved Per Finn Jensen (Entré: 50 kr.)

Onsdag den 16. december kl. 10.00 – 14.00.

Juletur rundt om Præstesø.

Vi mødes ved Naturstøttepunkt Hjortøgård og går rundt om søen inden vi hygger med de medbragte godter.

Onsdag d. 6. januar kl. 13.00- 15.00

Besøg på Cuba. (Se mere på side 29)

Foredrag på Vanløse Kulturstation ved Henrik Haaning Nielsen (Entré: 50 kr.)

Onsdag den 20. januar 2027 kl. 10.00 – 14.00.

Tur i egne biler - mødested meddeles senere.

Onsdag d. 3. februar kl. 13.00 - 15.00

Nyeste viden om vores trækfugle (Se mere i næste nummer)

Foredrag på Vanløse Kulturstation ved Anders P. Tøttrup (Entré: 50 kr.)

Onsdag d en 10. februar kl. 8.00 – 17.00. Bustur til Sydsjælland. Vi mødes ved Ballerup Rådhus og kører efter opsamling ved 31 A mod Hårbølle Havn og Avnø. Indbetal kr. 370,00 på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF København, Seniorudvalget senest den 15./1. Husk at anføre hvis du stiger på ved 31 A. Efter den 1./2. kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup (4050 8487).

Onsdag den 24. februar kl. 10.00 – 14.00.

Tur i egne biler – mødested meddeles senere.

Onsdag d. 10. marts kl. 13.00 – 15.00

Interaktion mellem fugle og mennesker (Se mere i næste nummer)

Foredrag på Vanløse Kulturstation ved Kevin Kuhlmann Clausen (entré: 50 kr.)

Mandag den 15. kl. 7.00 – onsdag den 17. marts kl. 17.00. Vintertur til Skåne. Vi bor på Profil Hotel Grand, Kristianstad. Indbetal kr. 3.150 i delt dobbeltværelse/kr. 3.750 i enkeltværelse på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF København, Seniorudvalget senest den 15./1. Husk at anføre hvis du stiger på ved Terminal 3. Efter den 1./2. kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup (4050 8487).

Lidt til jeres kalendere for 2027

Mandag den 24. – torsdag den 27. maj tager vi til Nordjylland hvor vi bor på Hotel Jutlandia, Frederikshavn – turen annonceres i Grågåsen nr. 1 i 2027.

Mandag den 11. – torsdag den 14. oktober tager vi til Sydvestjylland hvor vi bor på Danhostel Ribe – turen annonceres i Grågåsen nr. 3 i 2027.

Redaktion: Grethe Wenzell, E-mail: grethewenzell@webspeed.dk

Næste blad udsendes i januar måned. Deadline: d. 15. december 2027

Afbestillingsregler for Seniorudvalgets busture

Seniorudvalget forbeholder sig ret til at aflyse busture, hvor færre end 25 har tilmeldt sig 6 uger før afgang

Endagsbusture uden overnatning:

Tilmelding til ture uden overnatning bekræftes **ikke** skriftligt. Hører du ikke noget, er du på deltagerlisten. Er turen overtegnet, bliver du kontaktet med tilbud om at komme på ventelisten.

Afbestilling må finde sted senest 7 dage før turens afholdelse. Det indbetalte beløb returneres, fratrullet et gebyr på kr. 50.-/pers.

Senere afbestilling giver ingen tilbagebetaling, medmindre det er muligt at få erstatningsdeltager(e) fra ventelisten. I få fald tilbagebetales det fulde beløb fratrullet et gebyr på kr. 50.-/pers.

Hvis du ikke mere ønsker at stå på ventelisten, må du melde fra senest 7 dage før turens afholdelse. Forbliver du på ventelisten, må du være disponibel indtil 12 timer før turens afholdelse. I modsat fald ingen tilbagebetaling. Bliver du ikke tilbudt turen tilbagebetales det indbetalte beløb ubeskåret.

Flerdagsture med overnatning:

Tilmelding til ture med overnatning bekræftes skriftligt af Seniorudvalget. Eventuel afbestilling skal være skriftligt via mail til: seniorudvalget@outlook.com.

A: Afbestilling mere end 30 dage før afrejse - tilbagebetaling af det indbetalte beløb, fratrullet kr. 200.-/pers.

B: Afbestilling fra 30-8 dage før afrejse - tilbagebetaling af det indbetalte beløb, fratrullet 50% af turens pris.

C: Afbestilling mindre end 8 dage før afrejse - ingen tilbagebetaling.

Såfremt turen er overtegnet, når du tilmelder dig, kommer du på venteliste, hvilket meddeles dig skriftligt. Hvis du undervejs ikke ønsker at stå på ventelisten, må du give besked herom senest 30 dage før turens afholdelse.

Er du på ventelisten og bliver tilbudt at deltage, gælder samme regler, som anført under punkt B og C. Du må være disponibel indtil 12 timer før turens afholdelse.

Bliver du ikke tilbudt turen tilbagebetales det indbetalte beløb ubeskåret.

Seniorudvalget anbefaler, at du tegner en afbestillingsforsikring.